

En stadsfärd från Högsby på 90-talet

Hembygden i gamla tider:

Del 2:

Karljönsson körde först och Petter efter. När de hunnit förbi Döderhult gav Petter Golte en släng av tagelhurran och låtsades vilja köra förbi den andre, men denne var på sin vakt och manade på Petters märr, som lade öronen bakåt och tog fart.

Karljönsson höll ett bra avstånd mellan sig och Lebbershultarn och då de kommit till Lagmanskvarn, stannade han och ropade: "Dä va e lite go marr! E sån vänne ja ja hade. Nu tar vi oss en redi jamare på denne åkinga å prates ve. Ta fram min kutting så få vi låne glas utå smeen." Smeden, som var tämligen van vid dylikt, kom ut med ett glas och fick sig en sup. Matsäcken kom fram, där åts, söps och pratades häst tills gubbarna lurade till i varandras vagnar. Då lade smeden tömmarna till rätta, tog en sup till och smackade åt hästarna som i snällt lunkade i väg hemåt. Men vid Århults vägskäl skildes de. Petters märr tog av till höger med Karljönsson liggande i häcken, och Golte tvekade ej ett ögonblick, utan fortsatte rakt fram, med Petter snarkande bland säckar och knyten. På häradsvägen blev det långsamt med alla grindar, men ett par voro öppna, andra öppnades av närboende barn, som denna gång gingo miste om den obligatoriska tvåöringen. På ett par ställen blev det förstås stopp, men hur det var, så kom någon gående, och då satte Golte igång igen. Sista grinden var vid järnvägsövergången, och den öppnades av Banvaktarnisse själv, som just skulle posta för kvällståget. Det var då redan mörkt.

I Persvenssons hade saken förevarit så till vida, att barnet var dödfött. Detta barn, som varit så ovälkommet, blev emellertid både sörjt och saknat av hela familjen, som tyckte det var litet snopet.

T. o. m. den trumpne Jonte muttrade : "Nu när en like väl har bete huvet å skamma, så hade väl ungen kunnet få leve."

Och Olebengtsa på sitt vis: "Hade bale barnmorska hitt sej en halv timme te, så hade ja fått sköte om at, å då hade barnet levt. Inget enda utå mie sex å förtetie barn har vatt döfött. Men den där låpa, ho kan tale om för tidi nerkomst! Nä, ho kan inte alle knepa i öreket, dä vet ja."

Hos Karljönses var stämningen ganska tryckt efter mörkrets inbrott. Man turades om att lyssna vid grinden och ett bra stycke fram på kvällen hörde lille Oskar ljudet av vagnshjul: "Mor, mor, nu kommer far!" skrek han. Och Golte travade in på planen, vänligt och igenkännande gnäggande. Den 16-årige August tog hand om hästen: "Far har då inte svettkört i da, han sover nog under hästtacket." Men lille Oskar, som brukade få sockerbussar av far, tog lyktan och lyfte på tacket: "Mor, dä ä inte far som ligger här, dä ä en röskäggi gubbe", skrek han. — "Harrans namn säjer du ? !" Mor höll upp lyktan bättre, och där låg en okänd man och sov. "Spring tvärt till Persvensson och be honom komma hit, men säj ingenting te di andre, för ja vill inte bli utförd i sockna. Ock-ock-ock, var ä Karljönsson? Herrans namn!" — "Jaa, hästen ä vår, ä vagnen ä vår, ä häcken ä tacket ä alltihop ä vårt, men gubben ä inte vår, för i hele sockna finns dä bale två röskäggige, ä dom känner vi", sa August.

Då Persvensson kom stövlande över gårderna, försökta man få liv i den främmande, men förgäves. Med förenade krafter bar och släpade man in honom i köket och lade honom på golvet med en kudde under huvudet. "För nu släpper ja honom inte förrän han säjer vart Karljönsson har tatt väjen. Ä vore dä inte så långt så skulle komsarjen hit i kväll." - Varorna buros in, kontrollerades och allt stämde och var bra. "Men var i Herrans namn är karen min?" Ingen mer än lillpojken lade sig riktigt i natt. Persvensson fick en sup ur kuttingen och lovade att återkomma tidigt på morgonen.

Vid 3-tiden vaknade Petter Larsson, mor Karolina gick ut i köket och såg avvaktande på Petter, som talade: "Ä dä du Johanna, som har blett så förändrader eller var har ja hamne nånstans? Si, si den jädrans Karljöns, kanske vi rent ä bytte bå gåre ä hustrar. Ä barn som inte ä mie, ä dä härinne. Ä inte ä köket mett! Vem ä I, ä var ä ja?" — "Ja ä gift mä Karl Jönsson ä detta ä hanses går. Vet I var han är, så säj mäsamma va som har hänt honom. Annars far ja ätte länsman Lövgren tvärt." — I detsamma kom Persvensson in och då de båda bönderna fått sig en sup och kommit till tals, visade det sig att de haft stutahandel ihop får många år sen på Mörlunda plats. Detta förhållande lugnade Karolina märkbart: "Kanske att I ä en ärli bonne, fast en kan tro att I ä en bangdit, som slatt ihäl min stackars gubbe. Nu ska vi ha hat ä August sätter för, så ska ja skjusse Petter Larsson te Lebbershult, få vi si om di har sitt te Karljönsson." — Efter måltiden reste de också, Petter ville ta tömmen, men Karolina sade strävt: "Ja

kör själv! I, som inte hitta hem en gång! Nää, va snäll å sitt i framsätet å knäpp te fotsacken redit, så ja vet var ja har Er. I slipper mej inte förrän ja har fått min gubbe tebakes, så mö I vet dä."

Hos Petters gumma hemma i Lebbershult hade en liknande scen utspelats och i utikanten av Bockara by möttes de båda skjutsarna med en arg kvinna körande och en snopen karl åkande i vardera vagnen. Vreden, som efterträtt förskräckelsen, sedan fakta började klarna, smälte som snö hos både Karolina och Johanna, när de fingo se sina resp. gubbar välbehållna, om än något anfäktade av bakrus. Inte sedan första året hon varit gift, hade Karolina märkt att hon längtade efter sin Karljönsson, men i dag erkände hon det för sig själv och blev mild och god. Skjutsarna stannade, man steg ur, hälsade och tog i hand, hästarna berömdes omåttligt och glädjen över att vederbörande män hamnat hos hederliga gelikar, var stor. Då Petter ville ta ut kaffe på gästgivaregården, voro alla med på noterna och det blev en glad stund efter all bedrövelsen. Då de pratat en stund, gingo gubbarna ut. Bakom knuten sade Petter: "Di käring ho va e bätter än mi!" Karljönsson: "Va i hundan säger du?!" Petter : "Jo sir du ho stack te mej ett kvarter brännvin inna vi for, fast ho va arg, å nu tar vi dä, så vi läkte som folk. Skål å tack!"

Så skildes man i stor vänskap med monge tacka å heder och sen körde manfolken sina fruntimmer var till sitt.

Händelsen medförde inga svårare följder, ty gubbarna voro herrar i sina hus och det hela slutade ju bra, men Karljönsson reste aldrig ensam till torget mer. Skulle han ensam till Oskarshamn, fick han åka tåget, för lockemotivet kan du då inte byte bort, sa Karolina.

C. H.